11-BELGIQUE
PB
1000 BRUSSEL 1
1/1336

FOTO: NATIONAAL THEATER, BAGDAD, IRAK, 2003

68

MEI - JUNI 2004

Courant

IN DIT NUMMER:

GRAND TOUR 2006-2009: COLLOQUIUM 13/05/04

CULTUURDATABANK VOOR PODIUMORGANISATIES

Informatieblad van het [redacted] vzw

tweemaandelijks, verschijnt niet in juli-augustus. Afgiftekantoor 1000 Brussel 1
V.U. Michel Uytterhoeven, Sainctelettesquare 19, 1000 Brussel

THEATER DER VERSCHEIDENHEDEN 3

BEVLOGEN
CACTUSBLOEM 5

DOCUMENTATIECAFE
CULTURELE DIVERSITEIT 7

DE GROTE RONDE 8

VIER MAANDAGEN IN MAART
VERSLAG PLATFORM PODIUMKUNSTEN 9

GRAND TOUR 2006-2009
COLLOQUIUM 11

PODIUMARCHIEF 14

SARMA 16

EEN WANKELE GROND VOOR DANSKRITIEK
WORKSHOP ANDRE LEPECKI 17

CULTUURDATABANK
TERUGBLIK OP SALON 19

AANWINSTEN
POLEN 21

BERICHTEN 22

COLOFON 23

We kunnen 1 april 2004 onthouden als de datum dat het kunstendecreet de goedkeuring kreeg van het Vlaams Parlement. Behalve literatuur en film (tot nader order 'verfondst'), zitten alle kunsten nu in één en dezelfde wetgeving en dus ook onder één begrotingspost. Verdere informatie over het kostenplaatje en de financiële consequenties van meer internationalisering en een doorgedreven werking voor een hogere participatie, ontbreekt vooralsnog. Vakkundig doorgeschoven naar een volgende Vlaamse regering. Bij de collega's van de cultuurcentra en het sociaal-artistiek werk kunnen we leren hoe dat gaat als beleidsbeslissingen niet correct doorgebudgetteerd geraken. Politici tellen maar (mee) tot de volgende verkiezingen.

Ondertussen is er veel onrust in de wereld van de beeldende kunst. Vertegenwoordigers van die sector bepleiten dat het hun beurt is om aan de kassa te passeren en kijken met nauwelijks verholen afgunst naar de podiumkunsten. Mank lopende vergelijkingen en een – haast ongewilde – populistische argumentatie zijn daarbij niet uit de lucht. Dat productie-omstandigheden, werkgelegenheid en andere publieke functies in de podiumkunsten drastisch anders liggen, vergeten ze licht. Het kunstendecreet gaf totnogtoe geen aanleiding voor een oproep vanuit alle kunsten om de overheid te bewegen het kritisch gehalte van de creativiteit in de samenleving te handhaven en te verhogen. Tous ensemble. Kenniseconomie, expertisecentra, levenslang leren, technologievalleien en culturele industrieën doen het steeds beter in het politieke vertoog, maar voor de kunst zal het knokken blijven. Als kunst in het algemeen en theater in het bijzonder een oefenterrein is om te leren omgaan met de complexe problemen van ons democratisch model, met de snelheid van deze tijd en de onzekerheid die al deze vernieuwing meebrengt, waarop wachten beleidsmakers dan?

De hand ook in eigen boezem. Op de discussieplatforms, die het Vlaams Theater Instituut in maart per sector organiseerde met de bedoeling een open gesprek aan te gaan tussen de praktijk van de podiumkunstensector, de administratie en de beoordelingscommissies, regende het excuses als we mensen op voorhand vroegen om het woord te nemen: de administratie wou liever gewoon komen luisteren (en dat worden we onderhand gruwelijk gewoon…), de meeste voorzitters van beoordelingscommissies vonden zichzelf te nieuw of te interim om al in de kaarten te laten kijken en liepen vast op zandbanken van algemeenheden en de sector zweeg, bij momenten oorverdovend. Alsof we in één of andere fundamentalistische dictatuur leven, waar één verkeerd woord foltering en jarenlange gevangenis tot gevolg kan hebben. Natuurlijk

is iedereen voorlopig even heel erg met het eigen gezelschap/project/kunstencentrum of festival bezig en we begrijpen best dat delicate samenwerkingsgesprekken niet op een terras van de Grote Markt plaatsvinden, maar op die manier spelen we het spel van de democratie niet, want daar wordt "het woord genomen". Laten we de kans liggen om van elkaar –ook door gissen en missen – te leren en stappen we blindelings in de ijzeren logica van de bureaucratie, nl. één per één en liefst schriftelijk! Als sector komen we daar niet sterker uit. Omdat we op die manier het nadenken en voorstellen formuleren over de globaliteit van het landschap breed open laten liggen voor een nieuwe minister met wellicht veel prille prioriteiten, die zo rond 1 november bekend zullen zijn?

Paul Van Grembergen neemt afscheid. Hij was de meest gecultiveerde cultuurminister sinds jaren en al was ik het niet met al zijn ideeën eens, hij bezat de gave van het woord, kende de broosheid van de poëzie en sloeg soms toe met de kaakslag van de retoriek. Ik dank hem voor zijn bezieling en geloof in de kracht van de kunst.

Wees welkom op ons VTi-colloquium op 13 mei, geen gezeur meer over het kunstendecreet, de Administratie Cultuur beloofde ons vóór de zomer een handzame brochure over de opmaak van de subsidiedossiers en infosessies. Wij nemen je graag mee op een Grand Tour vol achtergrondideeën, "content", dramaturgische bagage, een parcours met winkelrekken vol nieuwe beelden, teksten, boeken, websites, conviviaal eten en drinken, mekaar ontmoeten. Tous ensemble, alleman content.

Michel Uytterhoeven

Cactusbloem

Ongeveer een jaar geleden viel het Amerikaanse leger Irak binnen. Het moorddadige bewind van Saddam Hoessein maakte plaats voor een bezettingsleger. Intussen blijft het leed van de Iraakse bevolking onnoemelijk groot. De Irakezen treuren om de duizenden slachtoffers van de oorlog, om het verlies van een groot deel van hun rijk cultureel patrimonium. Heel wat Irakezen kunnen enkel met een diep angstgevoel naar de toekomst kijken; een toekomst die nu al besmeurd lijkt met het bloed van etnische twisten.

De initiatiefnemers van het project 'Cactusbloem' willen meewerken aan een onafhankelijke culturele heropbouw van Irak, samen met lokale partners en andere Europese organisaties zal Cactusbloem in de historische stad Babylon een poging ondernemen om de brainwash, die veertig jaar duurde, te verdrijven.

Cactusbloem wil een opening maken voor de Irakese kunstenaars die al decennialang uitgesloten, onderdrukt en gecensureerd worden. De oude generaties hebben er nood aan de frisse lucht in te ademen van de nieuwe generatie, die open staat voor ontwikkeling. Er wordt daarbij bewust gestreefd naar de inclusie van alle etnische groepen en geloofsgemeenschappen.
De Irakezen die in ballingschap leven worden erbij betrokken; wat zij geleerd hebben kan samengebracht worden met de ervaringen van de Irakezen die geleden hebben onder het bewind van Saddam Hoessein.

Beelden: Nationaal Theater in Bagdad, genomen in 2003 (na plunderingen aan het einde van de oorlog in Irak).

'Cactusbloem' wordt opgevat als een theatercentrum en ontmoetingsplaats waarin verschillende vormen van uitwisseling centraal staan: opleiding, workshops, research, performances, ... Daarom wordt er in Irak contact opgenomen met geëngageerde en kwalitatief hoogstaande lokale partners die geen banden hebben met het voormalige noch met het huidige regime. In de komende drie jaar wil Cactusbloem een eerste theatercompagnie van een nieuwe generatie vormen.

Vandaag bereidt de Antwerps-Irakese theatermaker Hazim Kamaledin (Woestijn '93) een eerste theatervoorstelling voor in samenwerking met het Nationaal Theater van Irak, de Arabische versie van Kamaledins Nederlandstalige stuk *El sherife*. Als locatie voor de opvoeringen (eind mei 2004) wordt gekozen voor het Nationaal Museum van Irak. Dat museum werd aan het einde van de oorlog, onder het oog van het Amerikaanse leger, volledig geplunderd en vernield.

De initiatiefnemers putten moed uit de blijken van erkenning voor hun project. Ze hopen ook van harte op de steun van andere partners om de wederzijdse bevruchting van het Vlaamse en het Arabische theater te kunnen voortzetten.

Joke Weckesser
Hazim Kamaledin, Woestijn '93
cactusbloem@yahoo.co.uk

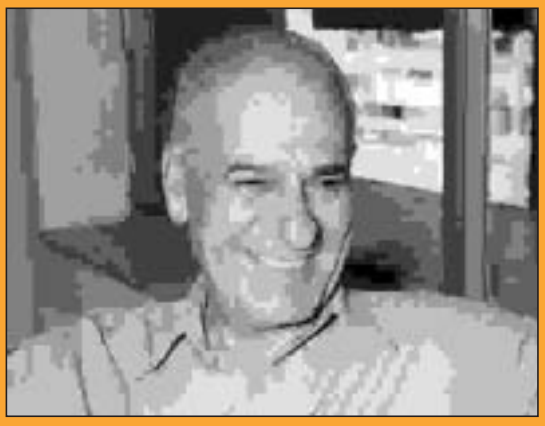

Documentatiecafé

CULTURELE DIVERSITEIT

Vanuit een permanente aandacht voor de maatschappelijke context van theater richtte het VTi vorig jaar een taskforce culturele diversiteit op. Op een paar generaties tijd is onze samenleving van eenduidig en gesloten geëvalueerd naar divers samengesteld en open naar de wereld. De recente geschiedenis van mondialisering en migratie heeft ons straatbeeld grondig gewijzigd. Critici, filosofen en cultuursociologen formuleren daar standpunten over en ook op politiek vlak wordt de laatste tijd op verschillende plaatsen de balans opgemaakt. Er was het rapport Blok in Nederland en de viering van 40 jaar Marokkaanse immigratie in België.

Het VTi stelt de vraag welke plaats de podiumkunsten innemen in die discussie. Welke mogelijkheden hebben kunstenaars om het beeld dat in de media en door politici van de verschillende gemeenschappen geschetst wordt te nuanceren? Welke ontmoetingen op het podium kunnen de wederzijdse kennis van gemeenschappen bevorderen? In welke mate is het podiumlandschap mee geëvolueerd met de gewijzigde samenstelling van de bevolking?

Om op die en meer vragen een antwoord te formuleren werd een werkgroep samengesteld bestaande uit professionele cultuurwerkers die diversiteit als basis-element in hun creatieve werking opnemen: Leila Zohrie (de Centrale Gent), Ivo Van Dessel (CC Casino Houthalen-Helchteren), Bruno Verbergt (toen Antwerpen Open, nu Stad Antwerpen), Erwin Jans (Ro Theater), Nezha Haffou (auteur), Abdelaziz Sarrokh (Hush Hush Hush), Rudi Cleemput (Moussem vzw), Bouchra Hbali (de Krijtkring), Michel Uytterhoeven en Ilse Thienpont (VTi). De werkgroep focuste in eerste instantie op de Arabische wereld en trok eind 2003 op studiereis naar Marokko, het thuisland van één van de grootste migrantengemeenschappen in België. (In *Courant* 66 verscheen een verslag.) De studiereis gaf aanleiding tot de uitbouw van een internationaal netwerk van contactpersonen en de ontsluiting van een pak informatie. Aan de reisgezellen werd gevraagd een verhaal te schrijven over de indrukken die ze opdeden en de invloed van de reis op hun werk in Vlaanderen. Het resultaat aan inzichten in Arabisch theater, bedenkingen over Marokkaanse cultuur in Vlaanderen en Marokko, antwoorden op vragen over culturele diversiteit,… willen we binnenkort zichtbaar maken voor een breder publiek. Het VTi bouwt momenteel aan een apart websiteluik dat zal worden ingericht als 'documentatiecafé culturele diversiteit'. Naast onze eigen reisverslagen willen we zoveel mogelijk informatie digitaal aanbieden: output van colloquia rond diversiteit die het VTi eerder organiseerde, studiemateriaal van vorsers, literatuur, persartikels over cultureel diverse podiumvoorstellingen, foto's, contactgegevens van andere organisaties en kunstenaars die met diversiteit aan de slag gaan, een kalender van interessante activiteiten, links naar websites, … We hopen daarmee als portaalsite te fungeren en zichtbaarheid te geven aan de talrijke initiatieven die binnen de kunstwereld genomen worden.

Op 13 mei 2004 gaan we voor het eerst publiek met die nieuwe webpagina's - in de webkamer van Grand Tour, het VTi-colloquium (zie verder). Het VTi zal er de resultaten van de werkgroep presenteren en een aantal reisgezellen die op de portaalsite publiceren aan het woord laten om te vertellen over hun ervaringen op de brug tussen twee culturen.

De lancering van het Documentatiecafé op 13 mei wordt een momentopname. Een website is een levende documentatiebron die aangroeit en gegevens ververst. Het VTi zal er alleszins de voortgang van zijn eigen werkgroep op bekendmaken en hoopt daarnaast op input van de hele culturele sector.

Ilse Thienpont

De grote ronde

Het kunstendecreet is gestemd, de nieuwe grote subsidieronde komt eraan. Voor vele kunstensectoren is dit een heel nieuwe ervaring, in de sector van de podiumkunsten is het ritme van meerjarige subsidies al ingeburgerd. Dat er om de vier jaar een stand van zaken kan worden opgemaakt, wordt algemeen als erg heilzaam ervaren. Wat is er de afgelopen jaren goed geweest, wat kan er beter? Wat zal de toekomst brengen? En, wat onze plek in het landschap betreft, wat kan de taak zijn van het Vlaams Theater Instituut?

Om het debat over die vragen aan te vuren, werkt het VTi dit voorjaar de volgende agenda af:

- In opdracht van de Administratie Cultuur voert de Arteveldehogeschool (Gent) op dit moment steekproefgewijs een klantenbevraging uit.
- In maart organiseerde het VTi vier sectoriële platforms. Je vindt een verslag op deze bladzijden.
- Van maart tot juni vinden er bij het VTi zes 'toekomstgesprekken' plaats, waarbij telkens een vijftal experts uit uiteenlopende disciplines en subsectoren brainstormen over tendensen voor de toekomst.
- Einde maart ontvingen we een delegatie met vertegenwoordigers van vergelijkbare buitenlandse instituten (uit London, Parijs, Marokko en Zagreb). Het is de bedoeling om voor de volgende subsidieperiode een structurele samenwerking uit te bouwen.
- Op donderdag 13 mei 2004 organiseert het VTi een colloquium in het Vlaams Parlement. Grand Tour 2006-2009 is niet opgevat als een technisch infoloket voor wie subsidies wil aanvragen, maar eerder als een plek waar mensen die aan een dossier werken frisse ideeën kunnen opdoen.

Ongetwijfeld hebben vele organisaties nog vragen over de technische details van de nieuwe subsidieregeling. De Administratie Cultuur van de Vlaamse overheid werkt aan een handzame handleiding over het kunstendecreet, het uitvoeringsbesluit bij het kunstendecreet en de richtlijnen voor subsidieaanvragen. De handleiding zou beschikbaar zijn in mei 2004. De administratie organiseert ook een infodag voor organisaties die een aanvraagdossier voor een structurele subsidie willen indienen en nog met vragen zitten over de zakelijke en administratieve aspecten: op 7 juni 2004 om 9:30 in Brussel. (Details zie p. 22.)

Tot slot, en voor velen wellicht ten overvloede: aanvragen voor structurele erkenning en subsidiëring binnen het kunstendecreet zouden de Administratie Cultuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap moeten bereiken voor 3 november 2004, en niet voor 1 september 2004 zoals eerder werd gecommuniceerd.

VERSLAG PLATFORM PODIUMKUNSTEN

VIER MAANDAGEN IN MAART

Op vier maandagen in maart vonden op verschillende plekken in Vlaanderen de Platforms Podiumkunsten plaats: een reeks van ontmoetingen die het VTi organiseerde in de aanloop naar de nieuwe structurele subsidieronde in de podiumkunsten. We nodigden mensen uit om een open gesprek aan te gaan over de knelpunten in de sector waarin ze werken. Er waren bijeenkomsten over muziektheater, theater, dans en een over kunstencentra, werkplaatsen en festivals.

Drie keer werd de aftrap van de sectoriële bijeenkomsten gegeven door de bevoegde commissievoorzitter. Patrick Allegaert (theater, voluit Nederlandstalige dramatische kunst), Steven de Belder (dans) en Hilde Teuchies (kunstencentra) schetsten de manier waarop hun commissies de structurele ronde voorbereiden: door hoorgesprekken te voeren met de organisaties en door een bredere visie te ontwikkelen op de sector waarvoor ze verantwoordelijk zijn. Voor het platform over muziektheater gaf Judith Vindevogel (Muziektheatercollectief Walpurgis) de aftrap. Op die voorzetten volgde telkens een gesprek, waarin zowel sectorspecifieke als meer algemene kwesties werden doorgesproken.

In een tijd waarin de schotten tussen de genres ter discussie staan, is het interessant te zien hoe de verschillende sectoren na een vierjarige subsidieperiode een stand van zaken opmaken en hoe ze vooruitblikken op de eerste grote subsidieronde in het kader van het kunstendecreet.

Op de bijeenkomsten over dans en theater zetten Patrick Allegaert en Steven de Belder enkele punten op de agenda. Allegaert vertelde dat zijn commissie in de aanloop naar de grote subsidieronde een brede visie wil ontwikkelen op de theatersector, waarbij men soms vage begrippen (zoals versnippering, participatie, educatie…) heldere definities probeert te geven. Die kunnen later als leidraad bij de beoordeling dienen. De Belder wees op het moeilijke gesprek tussen de danssector en de administratie Cultuur. Omdat op dit moment een neutrale bemiddelaar ontbreekt, wil de danscommissie die functie opnemen.

De sectoren van de kunstencentra en het muziektheater zijn nog relatief jong. Hier werd vooral gedebatteerd over de identiteit en de grenzen van deze werkdomeinen, en in welke mate het beleid hiermee rekening kan houden.

Op het platform muziektheater probeerde Judith Vindevogel de identiteit van het muziektheater te omschrijven. Dat medium puurt zijn eigenheid uit de combinatie van verschillend materiaal, zo stelde zij, maar het werkt toch anders dan opera en musical omdat men op zoek gaat naar andere manieren om muziek en theater te fuseren tot een nieuw genre. Zij omschreef het muziektheater als een nog jonge en niet gebetonneerde sector, waar onderzoek naar de ambachtelijkheid van die hybride kunstvorm centraal staat. Dat riep vragen op over de voor- en nadelen van een apart label voor muziektheater in het cultuurbeleid.

Op het platform voor kunstencentra waren ook de werkplaatsen en de festivals uitgenodigd. Hierdoor stond uiteraard de relatie tussen deze drie manieren van werken ter discussie. Moeten er aparte beoordelingscommissies komen voor festivals, kunstencentra en werkplaatsen? Hoe moeten die commissies omgaan met de diversiteit van de kunstencentra, werkplaatsen en festivals? Hoe kunnen die tegelijk inspelen op de lokale context én impulsen uit het buitenland? Hoe bouwen ze een werking uit die breder gaat dan podiumkunsten, die ook andere kunstvormen presenteert en waar er plaats is voor reflectie over maatschappelijke tendensen. Hoe kunnen de verschillende kunstencentra hierbinnen een speerpuntfunctie waarnemen en een eigen profiel uitbouwen?

Het regulerende kader van het kunstendecreet vormde de achtergrond van de vier gesprekken. Daardoor hadden de verschillende sessies heel wat thema's gemeen. Iedereen, ook de commissievoorzitters die de gesprekken op gang trokken, kampt met dezelfde onduidelijkheden.

De verkiezingen komen eraan en het is nog niet geweten wie als minister van Cultuur bij de nieuwe subsidieronde de knopen zal doorhakken. De dossiers moeten dus geschreven worden terwijl niet duidelijk is welke beleidsaccenten de nieuwe minister zal leggen. Intussen is bekend dat de deadline voor vierjarige structurele subsidieaanvragen verlaat wordt tot 3 november 2004. De kans is dus groter dat op dat moment bekend zal zijn wie minister van Cultuur wordt. Een tweede onbekende is de cultuurbegroting. Niet alleen is het totale budget voor organisaties die onder het kunstendecreet vallen onbekend. Doordat het kunstendecreet op enkele punten drastisch verschilt van de

eerdere wettelijke kaders, is het ook helemaal niet duidelijk volgens welke sleutel de middelen voor de kunsten over sectoren, subsectoren en werkvormen verdeeld zal worden. Het is vooral langs die lijnen dat de discussie over de schotten, ook binnen de subsectoren, vandaag wordt gevoerd.

Tijdens het Theaterfestival 2003 heeft minister van Grembergen het signaal gegeven dat de podiumkunsten het beste uitgaan van een status quo (wat de facto een bezuiniging inhoudt). Daarom riep hij de sector op om na te denken over synergieën 'die de noodzakelijke keuzes straks overbodig of tenminste aanvaardbaar maken'. Hij stelde de sector voor de keuze: ofwel zelf voorstellen tot zelfregulering uitwerken, ofwel de hete aardappel doorschuiven naar de bevoegde beoordelingscommissies.

In de verschillende platforms werd over die oproep gepraat. Wat concrete voorstellen tot zelfregulering betreft, werd in de sessie over muziektheater de piste gelanceerd dat de projecten ondersteund zouden worden door de structureel gesubsidieerde gezelschappen. Vooral in de debatten over dans en theater bleven veel gezelschappen met vragen zitten. Moeten we nu 'gedwongen huwelijken' aangaan voor het geld, of zijn er interessante modellen voorhanden om meer economisch om te gaan met onze creativiteit? En hoe verhoudt de oproep van de minister zich tot de manier waarop de administratie vandaag omgaat met coproducties en samenwerkingsverbanden? Is er werkelijk sprake van 'versnippering' en 'overaanbod', en wat schuilt er achter zo een vaststelling?

Termen als 'versnippering' en 'overaanbod' vallen vooral in het debat over spreiding, een thema dat in verschillende platforms werd aangeraakt. Nogal wat gezelschappen voelen het zo aan dat de speelkansen afnemen, vooral vanwege het nieuw decreet voor lokaal cultuurbeleid. Bij cultuurcentra blijken de budgetten voor theater en dans vaak gekrompen. De cultuurcentra moeten daarom strengere keuzes maken.

Op de platforms werd er nagedacht over hoe de vraag gestimuleerd kan worden. Maar het bleek moeilijk om hierover algemene uitspraken te doen of kwantitatieve normen op te leggen. Wat de aanbodkant betreft, spreekt men soms van overproductie, maar je moet ook produceren om te experimenteren en te groeien. Het is geen eenvoudig debat: enerzijds moet een productie kunnen spelen om een gezelschap te laten groeien, anderzijds zijn sommige experimentele producties waarschijnlijk minder gebaat met uitgebreide landelijke tournees. Het is soms beter te opteren voor het beperken van het aantal speelplekken, en de publieksbegeleiding kwalitatief uit te bouwen.

Welke mogelijke pistes zijn er dan in het spreidingsdebat? Een betere coördinatie tussen het spreidings- en het creatiebeleid van de Vlaamse overheid is alleszins wenselijk. Men kan ook denken aan een zakelijke training voor pas afgestudeerden.

Spreiding in het kader van een bredere internationale werking maakt wel deel uit van het kunstendecreet. Ook daar doen zich soms problemen voor, vooral bij kleinere gezelschappen en kunstencentra, voor wie de noodzakelijke investeringen van een internationale werking soms zwaar om te dragen zijn. Hier is een mogelijke piste het bundelen van de krachten voor internationale prospectie.

Kort samengevat: in de aanloop naar de nieuwe grote subsidieronde is het de onduidelijkheid die overheerst. Een aantal vaagheden zal worden weggenomen door de handleiding die de Administratie Cultuur schrijft over het kunstendecreet en het uitvoeringsbesluit samen met richtlijnen voor de subsidieaanvragen. Die handleiding zou beschikbaar zijn in mei 2004. De Administratie Cultuur plant daarnaast enkele infosessies over die onderwerpen.

We weten ook meer wanneer de nieuwe Vlaamse regering gevormd is en wanneer die haar begroting voor 2006 zal hebben goedgekeurd. Intussen is het afwachten hoe de gezelschappen en organisaties gaan inpikken op het nieuwe wettelijke kader, hoe de verschillende commissies de nieuwe minister hierover zullen adviseren en welke keuzes die uiteindelijk zal maken.

Sommige knelpunten zijn structureel van aard. Het kunstendecreet is een instrument dat de Vlaamse overheid ontwikkelde om een kwalitatief en gediversifieerd kunstenlandschap mogelijk te maken. Het kunstendecreet gaat dus vooral over creatie, en uit de debatten bleek dat de knelpunten zich vaak voordoen waar de logica van de creatie botst met andere logica's: niet alleen spreiding, maar ook de relatie met de opleidingen en het onderwijs, de media, etc. Die kwesties zullen niet opgelost zijn met de ministeriële beslissing. Ook bij de volgende subsidieronde zullen ze centraal staan in het debat over de podiumkunsten in Vlaanderen en daarbuiten.

Joris Janssens

GRAND TOUR 2006-2009
COLLOQUIUM VTi

Donderdag 13 mei 2004, Vlaams Parlement, Brussel

Wat?

Als je in de zeventiende of de achttiende eeuw van adel was, zou je je opleiding vervolmaken met een grote reis door Europa. Tijdens die tocht leerden jongeren over de politiek, de cultuur en de kunst in verschillende landen. Leven wij in de achttiende eeuw? Zijn wij van adel? Nee, maar kunst veredelt, we reizen om te leren en de grote structurele subsidieronde komt eraan. Begin november moeten de vierjarige subsidieaanvragen ingediend zijn. Het is de eerste grote ronde binnen het kader van het kunstendecreet. Hoog tijd dus voor een rondgang 'grand tour' van ideeën en visies. De subsidieronde vormt de achtergrond van het jaarlijkse VTi-colloquium, maar het programma draait niet (in de eerste plaats) rond technische kwesties. We zien de 'Grand Tour' eerder als een plek om ideeën op te doen, om boeiend materiaal aan te leveren, om een stand van zaken op te maken voor een aantal thema's en als ontmoetingsplek voor de podiumsector.

Hoe?

We creëren een rondgang met verschillende ideeënkamers. Daar presenteren we een doorlopend programma. De deuren van de kamers blijven open. Het staat de deelnemers vrij om volgens interesse een eigen 'grand tour' samen te stellen en ideeën op te doen.

- Er zijn lezingen in de 'Schelp'.
- In drie commissiezalen vinden workshops plaats over het grote publiek, culturele diversiteit, synergieën en spreiding.
- In vier andere commissiezalen worden nieuwe theaterteksten, websites, boeken en video's gepresenteerd.
- In de Zuilenzaal is er catering en ruimte voor ontmoetingen.

Wie?

Op het programma staan lezingen en interventies van onder anderen: **Ann Olaerts** (kabinet Vlaams Minister van Cultuur), **Cathérine David** (Witte de With, Rotterdam), **Bernard Faivre d'Arcier** (ex-Festival d'Avignon), **Mieke van Hecke** (Vlaams Parlement, CD&V-fractie), **Michaël De Cock** (auteur, regisseur bij o.m. Publiekstheater), **Christine De Smedt** (Les Ballets C de la B), **Marc Colpaert** (CIMIC), …
Als moderatoren o.m.: **Werner Trio** (Klara), **Geert Sels** (De Standaard)

Grand Tour 2006-2009, op donderdag 13 mei 2004 van 10u00 tot 17u30 in het Vlaams Parlement, Hertogstraat 2, Brussel
Voor up-to-date informatie en inschrijvingen: zie www.vti.be.

TEKSTENKAMER

Tekstlezingen van een selectie aan nieuwe theaterteksten uit binnen- en buitenland.

CULTURELE DIVERSITEIT

Culturele diversiteit is voor meer en meer organisaties een aandachtspunt. Hoe meer ervaringen, des te meer vragen. Hoezo, 'allochtonentheater'? Wat maakt een podiumkunstenaar of –productie precies 'multicultureel'? Is er nood aan aparte structuren, aparte labels en aparte beoordelingscriteria? Hoe te vermijden dat je enkel een publiek van overtuigden bereikt (wat met onverdraagzame Vlamingen en allochtonen)? Wie moet zich aan wie aanpassen, en wie bemiddelt die dialoog? En waar ligt de grens van onze tolerantie: bij Jihad of bij McWorld?

BOEKENKAMER

De boekenkamer is een rustpunt in de rondgang van het Vlaams Parlement. Geen sprekers en debatten – een uitgelezen selectie uit de recente aanwinsten van de VTi-collectie wacht op tastende handen en hongerige ogen.

GRAND TOUR
2006 - 2009

ZELFREGULERING: 'BENT U DAAR KLAAR VOOR?'

'Behoud van autonomie veronderstelt zelfregulering. Ik bedoel dat de podiumkunstensector, het hele kunstenveld straks zichzelf voor een groot stuk organiseert, vormgeeft, uitbreidt, inkrimpt enz… Is de sector daar klaar voor? Bent u daar klaar voor?' Tijdens het theaterfestival riep Minister van Grembergen de sector op om te anticiperen op een budgettaire status quo en op zoek te gaan naar 'creatieve voorstellen", samenwerkings-verbanden, synergieën,… Wat is de meerwaarde van verschillende modellen? Welke ervaringen zijn er in het buitenland? Zijn er andere manieren van 'zelfregulering'? We plaatsen enkele voorbeelden van recente fusies uit binnen- en buitenland voor het voetlicht.

WEBKAMER

In de podiumsector worden websites ontwikkeld voor heel uiteenlopende projecten: ter ondersteuning van educatief werk, gekoppeld aan een werking rond culturele diversiteit, voor (internationale) promotie en spreiding, als artistiek project of als archief. Over deze thema's vinden in de webkamer gesprekken plaats, waarbij makers een site komen presenteren en collega's en geïnteresseerden als respondenten kunnen optreden.

BEELDENKAMER

Enkele podiumorganisaties en videokunstenaars presenteren eigen werk en dat van verwanten en voorbeelden.

HET GROOT PUBLIEK DEBAT

Nog een laatste keer het participatiedebat. Na een eerdere focus op het Colloquium-P op kleinschalige sociaal-artistieke projecten en werken in buurten en wijken, ligt de focus in deze workshop op de relatie tussen het artistieke werk en het grote publiek. Op welke manier kunnen de stadstheaters en grote instellingen het gesprek aangaan met de buurt, de stad én de wijdere regio? Is een repertoiretheater in Vlaanderen wenselijk, of is het een gepasseerd station? Bestaat er een niche tussen de gesubsidieerde en de vrije sector? Is er, na de recente moeilijkheden, nog een toekomst voor podiumentertainment in Vlaanderen? Welke zijn de nieuwe pistes bij de publiekswerking van grote gezelschappen?

Mong Rosseel in seizoen 88-89 in *'Midzomernachtmerrie'*, tekst Susanne Van Lohuizen.(vormgeving: HUB K.)

Picknick Handelsvrije zone op het Shumanplein (by han Soete Wednesday September 10, 2003 at 11:25 AM)

WWW.PODIUMARCHIEF.BE

Sinds de presentatie van www.podiumarchief.be (in december 2003 in het MoMU, Antwerpen) is er al heel wat veranderd op de VTi-erfgoedwebsite. De toolbox archiefbeheer is gevoelig uitgebreid, de lijst dossiers groeit aan, ...

Ook veldwerk blijft een pijler van het erfgoedproject: interviews doen, plaatsbezoeken afleggen, aanwijzingen opvolgen, ... Als smaakmaker voor de output van dat veldwerk online geven we hier enkele fragmenten uit recente interviews met – springlevende – monumenten uit de theaterwereld: Mong Rosseel (van De Vieze Gasten) en Nand Buyl (van KVS e.a.). Hun verhalen zijn sterk uiteenlopend; hun bezieling is het verband.

Mong Rosseel: Ik heb thuis nog een heel archief liggen: flyers, affiches, teksten en zo. Ik kan geen liedjesteksten, namen, gezichten of cijfers onthouden, maar aan de hand van belangrijke gebeurtenissen en archiefmateriaal kan ik je nog alles vertellen wat De Vieze Gasten gedaan hebben en waarom.
Ons vertrekpunt was altijd iets waarvan het publiek zich – volgens ons – meer bewust moest worden. De voorstelling Bommerskonten, bijvoorbeeld, maakten we tijdens het jaar van het dorp, om de mensen te tonen hoe het dorpsleven aan het verkommeren was.
Actie voeren, sensibiliseren, de mensen doen nadenken, dat was het belangrijkste en dat is het voor mij nog steeds. Je kunt mij een linkse pastoor noemen, maakt mij niet uit. Ik weet dat ik goed kan vertellen, dat ik de mensen kan boeien als ik op de scène sta.

Nand Buyl: In de jaren '40-'50, voor ik regie deed, speelde ik elke week een andere stuk. Het jaarprogramma, samengesteld door de hoofdregisseur, kon oplopen tot 28 stukken. Een acteur speelde gemiddeld 20 stukken per jaar. De dag na de première van een stuk was er al een lezing/repetitie van het volgende. Als ik mij niet vergis, heeft Bert Struys (KVS-collega) het record op zijn naam staan: 32 rollen op één jaar ...
Wij konden onmogelijk alle teksten vanbuiten kennen. Niemand ging dan ook het toneel op zonder Fientje, de souffleur in de bak vooraan, met haar brochure. Terwijl we speelden, keken we altijd met één oog naar Fientje. De klassiekers waren meestal op rijm, dus dat was het makkelijkst te onthouden, die teksten leerden we dan op de trein.

Voor het theaterdecreet (het eerste dateert van 1975) liepen theaters grote risico's. Een theater leiden was toen te vergelijken met een café uitbaten: als er veel volk kwam, was er geld over; was er een tekort, dan moest de directeur dat zelf bijpassen. Er werd dan ook op veilig gespeeld: veel komedies op het programma. Vanaf het theaterdecreet stond er al eens een 'moeilijk' stuk geprogrammeerd. We moesten daar wel heel voorzichtig mee zijn, want het publiek volgde niet altijd.

Mong Rosseel: De Vieze Gasten hadden geen van allen een opleiding. Zelf waren we ook niet bezig met structuren – anderen hebben een v.z.w. voor ons opgericht – of hokjes – we hoorden van anderen dat we vormingstheater brachten, en wij vonden dat wel oké. Het was Wim Meeuwissen van de Internationale Nieuwe Scène die een subsidie voor De Vieze Gasten regelde.
Als vormingstheater pasten we netjes in de D-categorie (verwijzing naar decreet van 1975). Maar om een geldige subsidieaanvraag te kunnen indienen, moest ons gezelschap beroepsacteurs tellen. Van De Vieze Gasten had niemand een opleiding gevolgd. Dus gingen we bij een andere commissie aankloppen. Daar vroegen we 'stagekaarten' aan. Het probleem was dat enkel erkende gezelschappen zulke kaarten konden krijgen. Meeuwissen kon die twee commissies tegen elkaar uitspelen. En zo kregen wij allemaal een stagekaart te pakken (die na vijf jaar zou worden omgezet in 'beroepskaart'). Een onwaarschijnlijk verhaal ...

Productiefoto van '*The Beauty Queen of Leenane*' (Martin McDonagh) productie van Het Toneelhuis, premiere 11-02-99

in '*Schipper naast Mathilde*'

Nand Buyl: Ik speelde her en der: toneel, film ('De Witte'), cabaret, operette, ... Toen spoorde een collega van de Antwerpse KNS me aan om in Brussel te solliciteren. Wij wisten niet eens dat er in Brussel een Nederlandstalig theater was ...
Zo kwam ik bij de Brusselse KVS terecht. Na een klein ingangsexamen kreeg ik meteen een 6-maandencontract. Ik had wel ervaring, maar ik achtte het toen toch hoog tijd om een echte opleiding te volgen. Ik trok dus naar het Conservatorium van Antwerpen. Ik was echt gemotiveerd, maar na enkele maanden ben ik er al mee gestopt. Het was gewoon te vermoeiend: 's morgens repetitie in Brussel, 's namiddags heen en terug naar Antwerpen voor de lessen, 's avonds een voorstelling spelen.

Mong Rosseel: Toen Herwig De Weerdt verhuisde van Stekelbees naar De Vieze Gasten, gaf hij aan dat hij liefst voor kinderen wou blijven spelen. Zo kwamen we op het idee om voorstellingen te geven in een circustent, 's middags voor kinderen en 's avonds voor volwassenen. Op een dag zag De Weerdt ergens een circustent. Maar ja, een collectief zijnde, hebben we nog een week lang gediscussieerd over wat en hoe. Toen we dan toch besloten om de eigenaar van die tent aan te spreken, vonden we dat circus niet meer. Uiteindelijk is dat toch gelukt, maar dat is weer een ander verhaal. In '90 hebben we de tent opgegeven. Het landschap was intussen fel veranderd. Ongeveer elke gemeente had een cultureel centrum. Wij speelden vaak in onze tent op de parking van zo'n centrum, en daar moesten we het publiek op harde bankjes laten zitten i.p.v. op comfortabele pluchen stoelen. Ook onze voorstellingen waren geëvolueerd. We gebruikten meer en meer theaterelementen. En een intimistische scène spelen op de markt van Sint-Niklaas, waar elke minuut een bus stopte vlak naast de tent, dat werkte niet ...

Nand Buyl: In de jaren '40 waren er eigenlijk vooral jonge acteurs en actrices aan het werk, zoals ikzelf. Dus ook de rollen van ouderen werden door jongeren vertolkt. Er werd dan ook veel geschminkt – we trokken tramlijnen in ons gezicht om er zo oud mogelijk uit te zien ... We plakten ook valse neuzen op en zo, om het echter te maken. Dat is nu niet langer denkbaar.
Ook de decors waren toen helemaal anders. Er waren enkele decors waarin alle komedies gespeeld werden. Daarnaast had je het bos. Alle Molières werden in eenzelfde decor gespeeld, en ook Shakespeare had zijn eigen decor. De schouwburg zelf was schitterend, onvoorstelbaar. Toen die na de brand (in 1955) opnieuw was opgetrokken zag je de pracht nog wel, maar het was toch niet meer hetzelfde.

Toolbox archiefbeheer

De toolbox groeit uit tot een belangrijk knooppunt voor informatie over het beheer en de ontsluiting van theaterarchieven en -collecties. Het onderdeel links, bijvoorbeeld, is aangevuld met verwijzingen naar gespecialiseerde websites over specifieke aspecten van het archiefbeheer, informatie over wat andere archieven, bibliotheken en documentatiecentra bewaren m.b.t. theatergezelschappen, ...

Nieuwe dossiers online

Organisaties:
- Arca
- Poppentheater Propop
- Hoste-Sabbattini Pantomimetheater
- Koninklijk Ballet van Vlaanderen

Persoonlijke archieven en collecties:
- Frans Redant
- Katie Verstockt
- Rose Werckx en Luc Dhooghe.

Je kunt dus opnieuw gaan snuffelen in oud beeldmateriaal (affiches van befaamde voorstellingen, foto's van ondertussen afgebroken theaters, portretten van acteurs, ...), geluidsfragmenten van getuigen beluisteren, bewaarplaatsen van collecties ontdekken of archiefbeschrijvingen downloaden, ...

Tine Rams

SARMA

online platform en documentatiecentrum voor dans- en performancekritiek dat bij VTi onderdak en kantoorfaciliteiten krijgt aangeboden

Wereldwijd toeren dansgezelschappen rond om hun voorstellingen voor steeds wisselende publieken op te voeren. Zij worden in eerste instantie besproken door critici in de lokale en nationale dag- en weekbladen. Meestal zijn die kritieken even vluchtig als de bladen waarin ze verschijnen. Maar soms zijn de kritieken interessant en kundig en vervullen ze precies die functie die nog steeds het belang van de journalistiek uitmaakt: een eerste discursieve brug te vormen tussen kunstwerk en het publiek. Sarma, opgericht in 2000 door Myriam Van Imschoot (danswetenschapper en ex-critica) en Jeroen Peeters (kunsthistoricus en danscriticus), verzamelt zulke kritieken van een groep van 17 (inter)nationale danscritici en stelt ze gratis ter beschikking op haar site www.sarma.be, in hun oorspronkelijke taal en waar mogelijk ook in een Engelse vertaling.

De werking van Sarma rust op enkele pijlers:

- De critici brengen zelf recent werk aan dat ze geherpubliceerd willen zien, het publiek kan daardoor opinies en info over vandaag rondreizende voorstellingen consulteren.
- Er wordt gewerkt aan grondige historische anthologieën van danskritiek. Van Eric de Kuyper, die in de jaren '60 en '70 een van de eerste professionele danscritici in Vlaanderen was, werd al een eerste deel afgewerkt en gepubliceerd. Aan een tweede deel wordt volop gewerkt. Er is een anthologie opgestart van het werk van Pieter T'Jonck, die al 20 jaar de ontwikkelingen van de Vlaamse en internationale hedendaagse dans op de voet volgt. Ook een eerste deel van het essayistisch werk van André Lepecki is digitaal beschikbaar.
- Naar aanleiding van concrete evenementen presenteert Sarma tekstcollecties rond kunstenaars of actuele thema's, documenteert debatten en symposia en nodigt schrijvers in residentie uit (bijv. Connexive#1 rond Vera Mantero, B-Visible, ...)
- In een 'digitaal antiquariaat' worden niet meer te leveren boeken online geherpubliceerd (bijv. Dance beat van Deborah Jowitt).
- Off-line projecten waarin reflectie over en doorheen kritiek centraal staat (bijv. het colloquium Unfolding the Critical van maart 2002).

Lees meer op www.sarma.be. Contact: info@sarma.be.
Sarma wordt gesteund door Beursschouwburg, Dans in Kortrijk, Dans in Limburg, DigitaalBrussel Kaaitheater, Klapstuk, Monty, Springdance, VGC, VTi, Vooruit en wpZimmer.

Steven De Belder en Jeroen Peeters

OVER CONNEXIVE#1 – VERA MANTERO

VTi-bijdrage aan medialounge en seminarie Andre Lepecki

In januari vond in kunstencentrum Vooruit Connexive#1 plaats: een reeks van ontmoetingen, workshops, concerten, improvisaties en toonmomenten waarbij het werk van de Portugese choreografe Vera Mantero centraal stond. Het VTi spijsde de 'medialounge' van de Connexive rond Mantero. We presenteerden er samen met Sarma een gespecialiseerde collectie boeken en video's. Die samenwerking leidde intussen tot een schenking van een dertigtal video's en dvd's aan de VTi-bibltioheek.

Het VTi ondersteunde verder het seminarie waarin onderzoeker en dramaturg Andre Lepecki een theoretisch kader bood aan Connexive#1. Lepecki was aan het einde van de jaren 1980 in enkele tijdschriften de kritische begeleider van de boom van de Portugese dans, waarvan Mantero deel uitmaakte. Vandaag doceert hij aan de New York University. Hiernaast vind je een kort verslag van zijn seminarie.

EEN WANKELE GROND VOOR DANSKRITIEK

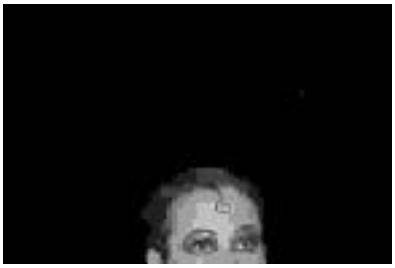

Foto's: © Giannina Urmeneta

Andre Lepecki werd uitgenodigd om een theoretisch kader aan te reiken voor Connexive#1 rond Vera Mantero. Tijdens een tweedaags seminarie flaneerde hij langs recente ontwikkelingen op het domein van de dans- en performance studies. Hij gaf een overzicht van recente publicaties, de inzet van nieuwe manieren om over performance te schrijven. Daarbij legde hij vooral de nadruk op Amerikaanse onderzoekers, terwijl de nieuwe praktijken in de dans en performance zelf vooral in Europa floreren.
Referenties zijn het werk van Vera Mantero, Jérôme Bel, Xavier Leroy, Pina Bausch, Meg Stuart en William Forsythe.

Welke zijn de nieuwe tendensen in de performance studies? Lepecki zette het jaar 1995 sterk aan als een keerpunt. Begin jaren 1970 was de term 'performance' geïntroduceerd door Richard Schechner, een antropoloog en theatermaker. Met die term wilde Schechner de traditionele zelfdefinitie van het Westerse theater openbreken, door de nadruk te leggen op het rituele karakter van wat zich op de podia afspeelt. 1995 was een momentum voor de richting in de performance studies, waarin Lepecki zich een plek zoekt. Op een congres in Wales werden toen de antropologen buitenspel gezet, zei Lepecki. Sindsdien zien we een filosofische en ethische omslag, waarbij psychoanalyse, poststructuralisme en postkolonialisme aan belang winnen.

In die ontwikkeling was Peggy Phelans boek *Unmarked. The Politics of Performance* - een feministische, psychoanalytische lectuur van ondermeer de dans van Yvonne Rainer en de fotografie van Robert Mapplethorpe - een belangrijke katalysator. Als Phelan het over 'politics' heeft, gaat dat niet zozeer over expliciete politieke stellingnamen. Wel omschrijft ze de eigenheid van performance als een manier om te kunnen ontsnappen aan een basispremisse van de markteconomische logica: de reproduceerbaarheid. Performance bestaat enkel in het heden, schrijft ze, en kan niet worden opgeslagen, opgenomen en gedocumenteerd. Telkens wanneer dat gebeurt, ontstaat er iets nieuws, iets anders. Voor zover performance probeert om in die logica van de reproductie te stappen, verraadt ze haar eigenheid.

Een belangrijke implicatie is dat performance enkel zichzelf wordt in het verdwijnen. Ze gaat dan een nieuw leven leiden, in een soort van hiernamaals, en dat opent creatieve mogelijkheden. Maar het legt ook beperkingen op. In feite is dit een radicale kritiek op de notie van 'zichtbaarheid' in de danskritiek. Is een partituur van de beweging, zoals dat bijvoorbeeld gebeurt bij Labannotaties, nog wel de meest adequate manier om te beschrijven wat er op het podium gebeurt? Welke krachten zijn bij een performance aanwezig, maar niet zichtbaar? Welke historische krachten zijn enkel latent aanwezig, disciplineren het lichaam, zorgen voor ongecontroleerde bewegingen? Onttrekt echte macht zich niet vaak aan het gezichtsveld?

Dat het van belang is oog te hebben voor het onzichtbare, illustreerde Lepecki door de kwestie van de 'grounding of dance' uit te werken. Wat is de 'grond' van de dans? De uitdrukking kan letterlijk en figuurlijk worden opgevat. Enerzijds: wat zijn de premissen, de vaak onuitgesproken uitgangspunten die dans mogelijk maken? Anderzijds: hoe ziet de materiële ondergrond, letterlijk: de vloer, eruit? De vlakke vloer van de theaterzaal is – in de terminologie van Phelan – ongemarkeerd. Ze spreekt in haar naaktheid voor zich, maar maakt deel uit van een typisch westerse infrastructuur, die de basisvoorwaarden creëert voor een 'zuivere' visie op dans. Er wordt een kijkdispositief geïnstalleerd, waarbij storende interferenties van buiten worden weggefilterd. De vlakke vloer geeft aan de performer een stabiele basis. Maar is die basis niet erg kunstmatig? Wat gebeurt er met de beweging en een lichaam, wanneer die kunstmatige voorwaarden wegvallen of ter discussie worden gesteld?

Lepecki droeg voorbeelden aan van kunstenaars die de vanzelfsprekende stabiliteit van de vlakke vloer in vraag stellen. Hij had het over Pina Bausch, die voor *Frühlingsopfer* de vloer bedekte met turf. Hij vernoemde de Amerikaanse performer William Pope L., die sinds 1978 'crawl performances' onderneemt: interventies in de publieke ruimte, waarbij hij op handen en voeten over de trottoirs in New York kruipt, de fysische en psychologische uitputting tegemoet. Hij wees uiteraard ook op het werk van Vera Mantero, die zich in de solo *one mysterious thing, said e.e. cummings* letterlijk een hak zet door een paar bokkenpoten te dragen.

In dans en performance is er de laatste 25 jaar een steeds groeiende interesse voor ethische en filosofische kwesties. Volgens Lepecki is daardoor de traditionele verhouding tussen dans, kritiek en het publiek aan radicale veranderingen onderhevig. Het is niet langer zo dat een afstandelijke criticus de dans als 'zuivere beweging' afbakent van andere, alledaagse bewegingen die we niet als dans beschouwen. Integendeel worden dergelijke categorieën en processen van betekenistoekenning steeds sterker de inzet van de artistieke praktijk. Dans claimt kennis- en zijnsleer als haar domein. Performance wordt de plek waar een kritisch onderzoek wordt gevoerd naar de manier waarop lichamen in het alledaagse leven staan. De implicaties voor de relatie tussen praktijk en theorie zijn velerlei.

Als performance een nieuw leven gaat leiden in het verleden, is dat van cruciaal belang voor de zelfdefinitie van de criticus. Die is niet langer de afstandelijke waarnemer, die van buitenaf kan schrijven over een object dat hij/zij volledig onder controle heeft. Wie schrijft over dans moet node putten uit zijn geheugen, en dat is een onbetrouwbare gids.

Een criticus moet daarnaast ook oog hebben voor de 'oscillatie' tussen het zichtbare en het onzichtbare, tussen het materiële en het geestelijke, een term die je best letterlijk kan interpreteren. Lepecki verwees naar

Vera Mantero *'one mysterious thing, said e.e. cummings '*
Met dank aan KC Vooruit

het boek *Ghostly Matters* van Avery Gordon, een soort sociologie van het bovennatuurlijke. Zij laat zien hoe spokerij een boeiend aanknopingspunt kan zijn om het te hebben over de complexe verhoudingen tussen ras, gender en klasse in de geschiedenis van de Amerikaanse slavernij.

De relatie tussen de praktijk en de kritiek is echter ook een wisselwerking. Lepecki hield een pleidooi voor een kritiek, die sterk betrokken is op de artistieke praktijk. De theorie kan instrumenten aanreiken om de kritische en reflexieve praktijken binnen dans en performance te voeden. Taal is in onze maatschappij een cruciaal vehikel om lichamen te disciplineren. De dramaturg moet discursieve instrumenten ontwikkelen die de vaste grond onder dans en performance aan het wankelen brengen.

Die sterke nabijheid van danskritiek tot de praktijk is een relatief nieuw verschijnsel en zorgt ervoor dat de traditionele driehoeksverhouding tussen dans, theorie en publiek de laatste jaren radicaal overhoop werd gegooid. De grenzen tussen dansers, choreografen, producenten, critici, academici en het publiek zijn opgeheven, schreef Lepecki in een essay *'Dance without distance'*. In dit nieuwe landschap wordt de criticus een performer, de choreograaf wordt filosoof, de filosoof zet alvast enkele danspasjes en het publiek wordt uitgenodigd deel te nemen. Juist die kruisbestuiving heeft voor een grote creatieve impuls gezorgd. Maar ze brengt ook enkele gevaren met zich mee. Tegelijk met de kritische afstand verdwijnt het argument waarop traditioneel het gezag van de theoreticus gestoeld was. Wie bevraagt dan de productie van economisch en symbolisch kapitaal in de dansmarkt? Onttrekt de echte macht zich niet opnieuw aan het gezichtsveld?

Joris Janssens

Op www.sarma.be vind je een selectie van de teksten van Andre Lepecki en een verslag van Connexive # 1 door Sarma-redacteur Jeroen Peeters, die bij dit evenement writer-in-residence was.

TERUGBLIK OP **VTi-SALON**

CULTUURDATABANK VOOR PODIUMORGANISATIES

Over de CultuurDatabank, het infoknooppunt van CultuurNet

CultuurNet Vlaanderen werkt in opdracht van de Vlaamse regering aan een alomvattende CultuurDatabank. Alle basisinformatie (wie? wat? waar? wanneer?) over het hele culturele aanbod in Vlaanderen (amateur / professioneel; kunsten / socioculturele activiteiten / ...) wordt in dat centrale systeem ondergebracht, zodat een krachtig werkinstrument ontstaat voor de culturele actoren, de media, onderzoek en de overheid.
Volgend seizoen is het zover: alle organisatoren kunnen dan via het internet gegevens invoeren over hun aanbod. Vanaf januari 2005 wordt het grote publiek aangesproken met een CultuurWijzer, een informatieve website over het culturele aanbod, agenda-informatie met links naar meer info op het web.

Over de databank van het VTi

Het VTi wil de podiumkunsten in Vlaanderen goed documenteren en brengt daarom boeken, tijdschriften, krantenknipsels, video's, persmappen, flyers, affiches, foto's etc bij elkaar. Om al die objecten te ontsluiten werkt het VTi al jaren aan een krachtig en flexibel informatiesysteem, waarvan binnenkort een vernieuwde versie op **www.vti.be** beschikbaar wordt. In die databank worden ook gegevens over producties en speellijsten bijgehouden, vooral voor de aanmaak van het Vlaams Theaterjaarboek, dat momenteel naar onze erfgoedwebsite **www.podiumarchief.be** wordt overgebracht.

CultuurNet heeft er al een reeks 'regionale informatiesessies' op zitten waarin de lokale besturen (o.m. cultuurbeleidscoördinatoren, directies cultuur, cultuurcentra) de nodige informatie kregen over het project CultuurDatabank en hun mogelijke rol daarin.

Het VTi nodigde CultuurNet uit om ook de producenten podiumkunsten grondig en tijdig in te lichten. Met het salon CultuurDatabank van 16 februari 2004 maakten we tijd voor een presentatie en een uitgebreide vragenronde. Daaruit bleek dat enkele cruciale afspraken nog niet helder zijn. Vooral de taakverdeling tussen receptieven en producenten voor invoer en controle van gegevens in het systeem roept veel vragen op.

Ook het VTi onderzoekt nog welke rol het kan spelen; wij willen in geen geval de producenten en organisatoren voor de voeten lopen bij het invoeren en verifiëren van de gegevens in de CultuurDatabank. De gegevens voor het jaarboek, de gegevens over voorstellingen op tournee en de premièreoverzichten op onze site, die het VTi nu nog zelf up-to-date probeert te houden, zouden rechtstreeks uit de CultuurDatabank kunnen komen, waardoor voor de gezelschappen toch een pak administratie wegvalt.

Welke gegevens verspreidt de CultuurDatabank?

De CultuurDatabank staat of valt met de kwaliteit van de gegevens in het systeem. Om bijv. eroticabeurzen en partijpolitieke evenementen te kunnen weren, zijn validatiegrendels ingebouwd. Die grendels kunnen echter ook misverstanden creëren. Wie mag de titel van een productie wijzigen? Wie het aanvangsuur van de voorstelling? Alleen diegene die het invoerde? Alleen de groep validatoren gekoppeld aan de invoerder? De producenten, ook al hebben ze zelf nog niets ingevoerd?

Wie stopt gegevens in de CultuurDatabank?

Receptieve huizen worden de spil van het systeem: de organisatoren hebben vermoedelijk meest baten bij het vlot doorspelen van gegevens aan de CultuurDatabank. CultuurNet verwacht dus niet dat producerende orga-

nisaties zélf hun productiegegevens en speellijsten in de CultuurDatabank intikken.

Heel wat gemeentelijke toeristische diensten, bibliotheken en cultuurcentra – vooral ook de kleinere – zijn maar wat blij dat de CultuurDatabank hun gegevens kan stroomlijnen. Dankzij de CultuurDatabank zullen organisatoren en receptieve centra namelijk meer mogelijkheden hebben bij het gebruiken van hun eigen gegevens (de return voor het doorgeven van gegevens aan de CultuurDatabank is namelijk dat je die gegevens in een gestandaardiseerde, doorzoekbare vorm terugkrijgt). Per stad of gemeente wordt een centrale aanspreekpartner aangeduid, die de gegevens nakijkt en valideert. Ook de regionale koepels zoals Tinck, OLiCC, Vlabra'ccent e.a. zullen een belangrijke rol spelen.

Hoeveel controle krijgt iemand over de gegevens die over hem of haar worden ingevoerd? Heb je een vorm van autoriteit over de gegevens over jezelf? CultuurNet is daar niet duidelijk over. De focus ligt nu op de organisatoren en gemeenten. In principe staat niets een actieve input vanwege de producenten in de weg. Ook de technologie laat het toe. Op het salon werd duidelijk dat de producenten ook met een systeem als de CultuurDatabank nog de noodzaak zien om zelf in de informatiestroom een actieve rol te spelen.

Wat is de output van de CultuurDatabank?

CultuurNet Vlaanderen werkt niet alleen aan een databank en een publieksvriendelijke website met het culturele aanbod; ook acties rond digitale tv, rond collectieve marketing, rond promotie en rond de exploitatie van de verzamelde gegevens staan in de steigers. Daarover zijn nog maar weinig details bekend, maar de vraag rijst hoe CultuurNet zal voorkomen dat haar centrale positie inzake informatie over het culturele aanbod in Vlaanderen omslaat in een sluiswachtersrol. En of Cultuurnet kan voorkomen dat haar overkoepelende afspraken met de media de mediadeals van individuele huizen droogleggen…

OPVOLGING

Het VTi blijft de ontwikkeling van de CultuurDatabank verder opvolgen. CultuurNet Vlaanderen heeft van onze regering gelukkig genoeg middelen ter beschikking gekregen om van de Cultuurdatabank een succes te maken.

Lees het hele verslag van het salon op www.vti.be. Meer over CultuurNet en de CultuurDatabank op www.cultuurnet.be.

Dries Moreels

Met de uitbreiding van de Europese Unie in het vooruitzicht laten we in enkele afleveringen van Aanwinsten een geografisch zoeklicht schijnen op de collecties van het VTi. Die exploratie wordt ook een aanleiding om onze collecties verder uit te diepen, waardoor sommige titels nog in bestelling zijn als je dit leest.

Op 1 mei 2004 treden Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië toe tot de Europese Unie. Over die uitbreiding de nieuwe positie van de EU in de wereld zijn door verschillende redacties dossiers aangelegd.

Een greep uit het aanbod:

- www.zeit.de/politik/eu/index
- europa.eu.int/comm/enlargement
- www.nrc.nl/dossiers/EU
- www.ladocfrancaise.gouv.fr/dossier international/union_europeenne_elargissement
- www.monde-diplomatique.fr/index/pays /europedelest

In de rubriek **Links** op **www.vti.be** kun je doorklikken naar deze en andere webbronnen over podiumkunsten in Polen:

- www.owendaly.com/jeff/grotdir.htm
- www.culture.pl/en/culture/teatr
- www.polishworld.com/index.php
- www.unia-polska.pl/
- www.atelier340muzeum.be
- www.pl-info.net/nl/index.html

Het theater uit Polen is relatief goed vertegenwoordigd in onze collecties. Er is natuurlijk het tijdschrift *Le théâtre en Pologne / Theatre in Poland*, maar ook in andere tijdschriften vind je boeiende artikels: over Grotowski in *Total Theatre* en *New Theatre Quarterly*, over Kantor in *Théâtre/Public* en *Mouvement*, over Krystian Lupa in *Theater der Zeit*...
We diepten verder theaterteksten op (o.a. van Mrozek en Witkiewicz), krantenknipsels, videoregistraties en een pakket boeken. Uit het rijke materiaal over podiumkunsten in Polen valt het materiaal in het Pools snel af. Wat blijft is een beperkte selectie van nieuwe titels:

- A Journey Through Other Spaces: Essays and Manifestos (1944-1990) / Kantor, Tadeusz ; Michal Kobialka. - Berkeley: University of California Press, 1993. - ISBN: 520079116.
- A tale of three cities: or the glocalization of city management / Czarniawska, Barbara. - Oxford: Oxford University Press, 2002. - ISBN: 019925270X.
- Between East and West: Writings from Kultura / Kostrzewa, Robert. - New York: Hill and Wang, 1990.
- Contemporary Polish Theater and Drama (1956-1984) / Czerwinski, E. J.. - New York: Greenwood Press, 1988. - ISBN: 0313244022.
- Grotowski and his Laboratory / Osinski, Zbigniew. - New York: PAJ Publications, 1986.
- Grotowski's Objective Drama Research / Wolford, Lisa. - s.l.: University Press of Mississippi, 1996. - ISBN: 087805894X.
- Le théâtre de la mort / Kantor, Tadeusz ; Bablet, Denis. - Lausanne: L'Age d'homme, 1977.
- Music in the Culture of Polish Galicia (1772-1914) / Pekacz, Jolanta T.. - Rochester: University of Rochester Press, 2002. - ISBN: 1580461093.
- Points East Conference Data: Bulgaria, Czecho-Slovakia, Hungary, Poland, Romania, United Kingdom, USSR, Yugoslavia / Carrell, Christopher ; d'Angelo, Dominic ; Young, Jekaterina. - Glasgow: New Beginnings & Third Eye Centre, 1991. - SCE/7/GB/ANGE/POIN.
- Polish realities: The Arts in Poland 1980-1989 / Carrell, Christopher ; Pirie, Donald ; Young, Jekaterina. - Glasgow: Third Eye Centre, 1990. - ART/9/POLI/PIRI.
- The Grotowski Sourcebook / Schechner, Richard. - London: Routledge, 1997. - THE/4/GROT/SCHE.
- The Routledge Reader in Politics and Performance / De Gay, Jane ; Goodman, Lizbeth. - London: Routledge, 2000. - SCE/5/GOOD/POLI.
- The Theatre of Grotowski / Kumiega, Jennifer. - London ; New York: Methuen, 1985.
- Theater als Ort des interkulturellen Austausches : Beiträge aus Tschechien, Polen, der Slowakei und Österreich / Peter, Birgit ; Fuhrich, Edda. - [Maske und Kothurn, 47(2002), 3/4].
- Theatre and the world: Performance and the politics of culture / Bharucha, Rustom. - London: Routledge, 1993. - SCE/5/BHAR/THEA.
- Towards a Poor Theatre / Grotowski, Jerzy ; Barba, Eugenio. - London: Routledge, 2002. - ISBN: 878301550.
- Twentieth Century Polish Theatre / Drozdowski, Bohdan. - London: John Calder ; Dallas: Riverrun, 1979. - ISBN: 714537381.
- Twentieth-century Polish Avant-garde Drama: Plays, Scenarios, Critical Documents / Gerould, Daniel Charles. - Ithaca: Cornell University Press, 1977.

Nog te verwachten:

- Dit jaar wordt een heus 'Saison Polonaise' georganiseerd in Parijs (www.nova-polska.pl/fr/);
- Krzysztof Warlikowski staat eind mei 2004 met Oczyszczeni/Cleansed op het KunstenFestivaldesArts;
- Myriam De Clopper bouwt in deSingel ook de volgende seizoenen verder op het presenteren van Pools theater;
- Johan De Boose werkte het voorbije jaar aan *Alle dromen van de wereld. Een sentimentele reis door Polen*. Dat boek verschijnt op 28 april 2004 bij Meulenhoff (ISBN 90 290 7475 2). Er komt nogal wat theater in: persoonlijke herinneringen aan Tadeusz Kantor, gesprekken met Jarzyna en anderen, verwijzingen naar Grotowski en zijn volgelingen in het Gardzienice theater, en zelfs het Rapsodisch theater dat Karol Wojtyla (de paus) tijdens de oorlog had. De Boose leerde Polen nu eenmaal kennen via het theater...

Dries Moreels

Infodagen
van de Administratie Cultuur van de Vlaamse overheid

Infodag afrekeningdossiers podiumkunstenprojecten 2004

Maandag 3 mei 2004 van 9u30 tot 13u00
Markiesgebouw, Markiesstraat 1, 1000 Brussel

Het team podiumkunsten nodigt de gesubsidieerde projectorganisaties van 2004 uit voor een infodag over het opstellen van de afrekeningdossiers. De betrokken organisaties krijgen nog een officiële uitnodiging met inschrijvingsformulier en gedetailleerd programma in de bus.

Infodag aanvraagdossiers podiumkunstenprojecten 2005

Vrijdag 28 mei 2004 om 9u30
Auditorium van het Boudewijngebouw, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

Deze infodag handelt over het opmaken van de aanvraagdossiers voor projectsubsidie voor professionele organisaties actief in de podiumkunstensector. Hierbij zullen zowel de subsidiëringsvoorwaarden als de vereisten voor de inhoudelijke en zakelijke beleidsplannen toegelicht worden.

De administratie cultuur verspreidt nog uitnodigingen voor deze infodag.
Geïnteresseerden kunnen details over programma en inschrijving ook vinden op:
www.wvc.vlaanderen.be/podiumkunsten/infodagen.htm.

Opgelet! Voor de projecten van 2005 zijn nog steeds de subsidiëringsvoorwaarden van het podiumkunstendecreet van 1999 van kracht.

Infodag aanvraagdossiers podiumkunstengezelschappen 2006-2009

Maandag 7 juni 2004 om 9u30
Auditorium van het Boudewijngebouw, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

Op de laatste infodag uit de reeks wordt uitgebreid toegelicht hoe professionele podiumkunstengezelschappen hun aanvraagdossiers tot structurele ondersteuning in de periode 2006-2009 dienen op te stellen. Het gaat hierbij om informatie over de zakelijke, administratieve aspecten.

De administratie cultuur verspreidt nog uitnodigingen voor deze infodag.
Geïnteresseerden kunnen details over programma en inschrijving ook vinden op:
www.wvc.vlaanderen.be/podiumkunsten/infodagen.htm.

VLAAMS THEATER INSTITUUT

CONTACT

Vlaams Theater Instituut
Sainctelettesquare 19
B-1000 Brussel
T (+32) 02/201 09 06
F (+32) 02/203 02 05
E info@vti.be
www.vti.be
www.podiumarchief.be
www.helpdeskkunsten.be

Plan en wegbeschrijving op www.vti.be onder contact.

KERNOPDRACHT

Het Vlaams Theater Instituut (VTi) is het steunpunt voor de podiumkunsten. Als kritisch forum vuren wij het publieke debat aan en zijn we draaischijf voor informatie over verleden, heden en toekomst van de Vlaamse podiumkunsten in een internatio-naal perspectief. Wij staan garant voor een kwalitatieve dienstverlening aan de professionele sector, de overheden, de opleidingen, de media, de onderzoekscentra, het publiek etc.

MEDEWERKERS VTi

Els Baeten, Diane Bal, Yasmina Boudia, Wessel Carlier, Christel De Brandt, Bernadette De Bruyn, Martine De Jonge, Mieke De Schepper, Joris Janssens, Veerle Keuppens, An Kinne, Dries Moreels, Niki Priem, Tine Rams, Ilse Thienpont, Michel Uytterhoeven, Caroline Van Peteghem, Nikol Wellens

COLOFON

Eindredactie:
Caroline Van Peteghem

Aan dit nummer werkten mee:
Els Baeten, Steven De Belder, Joris Janssens, Hazim Kamaledin, Veerle Keuppens, Dries Moreels, Jeroen Peeters, Tine Rams, Ilse Thienpont, Michel Uytterhoeven, Caroline Van Peteghem, Joke Weckesser, Nikol Wellens

Vormgeving:
Mathilde Geens, het CreatieKabinet
pp 12-13: Arjan Kemeling, Whitewater

Druk:
Sintjoris

ISSN 0776-1198

BIBLIOTHEEK

Openingsuren:
maandag tot vrijdag, van 14u tot 18u.

Gebruikerskaart:
wie de documentatiedienst, bibliotheek en videotheek van het VTi regelmatig en op een voordelige manier wil raadplegen koopt best een gebruikerskaart, die kost €5,00. De kaart blijft 12 maanden geldig. Houders van een gebruikerskaart krijgen een abonnement op *Courant* en 10% korting op de VTi-bookshopartikelen.

Ontlenen:
Wie boeken wil ontlenen betaalt een bibliotheekwaarborg van €25,00.

Wij gebruiken uw persoonsgegevens alleen om u op de hoogte te houden van onze activiteiten. Inzage en eventuele aanpassingen zijn mogelijk, zoals voorzien in de wet van 08/12/1992 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

BOOKSHOP

Onze bookshop vind je in de VTi-bibliotheek of online, op **http://www.vti.be**.
VTi-leden krijgen 20%, geregistreerde bibliotheekgebruikers en CJP-leden krijgen 10% korting bij aankoop van boeken, theaterteksten, tijdschriften, video's of cd's uit de VTi-bookshop.

SPONSOR

Océ Belgium

Met steun van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland.

etcetera